

EFESIOS

Nu ra søcuą bi 'yorba ra Pablo և yu 'yεc'yεi bւ ra dաhnini Éfeso

Ran zengua

¹ Nugä drá Pablogä, nangue rá pähä Ojä ma 'bäigä'be ra Jesucristo. Nu'ahւ gyւ 'yεc'yεihւ bւ ja ra hnini Éfeso, dí ot'ahւ na ra søcuą. Ne gätho gyւ mbeti ahւ Ojä nangue guí εc'yεihւ ra Cristo Jesús. ² Dí äp Ojä ma Tahւ di 'da ahւ rán jəpi, ne rán johya da hyut'a ni mbuihւ, ne ma Hmuhihւ ra Jesucristo.

Ojä di jqcuahւ nangue dín 'yohւ ra Cristo

³ Dí εspahւ Ojä, nu'a rá Ta ma Hmuhihւ ra Jesucristo. Ne nangue a dín 'yohւ ra Cristo, nu'a Ojä bi jəcuahւ nangue gätho yén jəpi i ja bu mahεts'i. ⁴ Nu Ojä bi huangahւ nangue ra Cristo nu'bւ ma hin'yւ ra ximhäi, nguetho in ndejւ hin din ja ma ts'oquihւ, ne xtán hotho ma mbuihւ bu na nu Ojä. ⁵ Ne nangue rá pähä Ojä ya xւ huan-gahւ, ne nangue ra Jesucristo bi jajւ ngue dyւ t'uhnidahւ Ojä. Ne gue'a bi 'yøt'e nguetho bi huεgahւ. ⁶ Janangue'a zai dí εspahւ Ojä, nguetho εmme xən ngu rán huε cate bi 'yørcahւ 'darbւ dí 'buhmbւ a rá Ts'ənt'ւ di huεqui. Ne gue'a rán jəpi bi 'dajւ 'bւ má däh ma mbuihւ a rá Ts'ənt'ւ. ⁷ Ngue εmme bi huεgahւ Ojä, ne gue'a í du a rá Ts'ənt'ւ bi pøjւ, bi nde bi punga ma ts'oquihւ. ⁸ Ne εmme xən ngu rán huεcate Ojä, ngue bi jajւ dá pəhmbւ a rá 'yu, ne bi 'dajւ rán 'yomfəni xən

ho. ⁹ Pe bi jajh Ojq dá pahmbu 'be'a mán t'agui, ngue 'be'a mím bense da 'yøt'e ngue da 'yøt'a ra Cristo. ¹⁰ Nguetho da zøn ra pa di jua'a 'be'a mím ben Ojq da 'yøt'e, ngue di jap ra Cristo di manda gätho ja ua ja ra häi nepu mahets'i. ¹¹ Nu'a Ojq i øt'e 'be'a gätho mím benni da 'yøt'e, ne bi huangahu maya'bu ngue dan 'yoh'a ra Cristo. Ne nangue'a dín 'yoh'a ra Cristo, sä ga hamhb yán jäpi di 'dajh a. ¹² Gue'a bi zän Ojq nanguejh, janangue'a da t'çspa Ojq 'bu bi hnu a ran ho da 'yørcahu. Ne guecähe yá mbudigähe dá çc'yeihe ra Cristo, ne yá mbudigähe bi 'yørcahu a. ¹³ Ne ahh, nu'bu gmí 'yøhmb rán ho ma'da'yo ra Cristo di pøjh, gue ram hma majuani a, gá 'yçc'yeihu a. Ne nu'bu gmí 'yçc'yeihu, ne ahh gá hyamhb rá Hogandaqhi Ojq, ra hmepya ngue yá mbeti ahh Ojq, tengu xí ma. ¹⁴ Nu rá Hogandaqhi i udi ngue majuani ga hamhb rán t'unni di 'dajh Ojq 'bu bi zøn ra pa da zixcahu bu mahets'i, gätho gahu ngue yá mbetigahu a. Gue'a ná çspahu nujxte thoho a.

Nu ra Pablo i äp Ojq di un ran 'yomfçni xan ho yu 'yçc'yei

¹⁵ Ne nu'bu má øca ngue guí çc'yeihu a ra Hmu Jesús, ne i ja ahh ran huçcate nangue ni mi'yçc'yeihu, dán yá'be Ojq, ¹⁶ ne zai dí xi Ojq i hu ma mbai ngue di huçc'ahh, ne zai dí äpä rám fäts'i nangue ahh. ¹⁷ Ne nu'a ra Ta nujxte thoho, gue'a rá Ojq ma Hmuh ra Jesucristo, dí äp'ahh ran 'yomfçni man'da gui pahmb xan ho a. ¹⁸ Ne dí äp'a Ojq ngue man'da da xoc'a nin 'yomfçnihh, ngue gui pahmb a ran ho nujxte guí tøhmbu, ngue gue'a í zon'nahh gui comhbu a. Ne gui pahmb ngue çmme

nuixte thoho di muui 'be'a di 'da ahu Ojä gätho u to'o yá mbeti a. ¹⁹ Ne dí äp Ojä gui pahmbu emme xan ndoho rá ts'edi rá Hogandähi hin hapu nín zegui, ngue dim pepu mbo ma mbuihu, gätho gahu dí ec'yeihu. ²⁰ Ne n'dat'a rá ts'edi ngue emme se a dim pepu mbo ma mbuihu, gue'a bá xox'a ra Cristo bu 'bu u xan du, ne bi japi ngue da hyupu ja rán 'yei Ojä bu mahëts'i. ²¹ Ne nu'a ra Cristo bin t'un man'da ra ts'edi xinda gue'u to'o gätho ja yá ts'edi bu mahëts'i necua ja ra häi, o gue yu ts'ut'abi, o gue yu ngärbi, o gue'u mi'da di manda. Ne hingui sá n'da da ndönba n'da ra thuhu da t'ëmbi i ja man'da rá ts'edi gue i 'buhya o gue yu pa dí 'yëpu. ²² Ne gätho 'be'a i ja Ojä bi jap'a ra Cristo ngue gätho di manda. Ne bi jap'a ra Cristo ngue di manda gätho yu 'yëc'yei, nguetho tengu 'bu ma yaqu a di mandagahu. ²³ Ne nu yu 'yëc'yei i 'butengu 'bu rá ja'i ra Cristo. Ne dí comhbu 'be'a gätho i ja ra Cristo. Ne nu rá ts'edi í yu'a 'be'a gä Øzehë ua ja ra häi, nepu mahëts'i.

2

Dám pøhmbu nangue rán huëcate Ojä

¹ Ne mam'bet'o tengutho 'bu xtá tuhu nangue ma ts'oquihu, nguetho him mi Ørpahu masu a ran ho mi siju. Pe nuya nu Ojä bi 'daju ra temazai nangue ra Cristo. ² Ne nu'ahu nu'bu hin gmí 'yëc'yeihu, gmí tenhdu yán t'ot'e ra ximhäi, ne madí manda ahu rá hmu yu zithu, tengutho yu pa ja bu ya, gätho to'o hingui Ørpa masu Ojä, ne hingui ot'e 'be'a nde Ojä. ³ Ne gätho gähe 'da'angu tho mi Øthu 'bu mam'bet'o, ne mi tenhdu 'be'a min nde ma ja'i zehëhu. Ne dá ot'ma pähä zehëhu. Ne nu'bu xcá thoqui xcá tenhdu,

ɛmmɛ xcá nuhh rá cue Ojä 'bu, tengu tho u mi'da. ⁴ Pe nu'a Ojä ɛmmɛ xan ngu rá yembui i ja, ne ɛmmɛ i ja rán huçcate nangueju. ⁵ Janangue'a bi 'daju ra 'da'yote, tengu 'bu 'darbu bi xoxgahu ra Cristo, madague'bu tengu 'bu ya xí du ma tehu nangue ma ts'oquihu. Pe nangue rá mate thoho Ojä xtám pøhmbu. ⁶ Ne nu'a Ojä n'dat'a bi xoxgahu ra Cristo Jesús, ne bi jaju 'darbu dá huhmbu a ra Cristo bu mahets'i bu nam ben Ojä. ⁷ Guehna bi 'yøt'e, ngue gätho yu pa mazai da 'yuh rán huçcate, ne da faqdi hin hapu se a rá mate bi 'yørcahu 'bu mí yanju ra Cristo Jesús. ⁸ Bi pøju Ojä 'bu má hamhbu rá mate thoho Ojä, ne hin nangue yu hogant'øt'e dá Øthu. Pe nangue a rán t'unni zehu Ojä xtám pøhmbu. ⁹ Ne hin nangue ra 'befi xan ho xtá Øthu, janangue'a njon da zä din 'yøts'i. ¹⁰ Nguetho bi 'yørca zehehu Ojä ngue dám 'bahmbu ma'da'yo nangue ra Cristo Jesús, guepu da zä ga Øthu xan ho rá 'befi bi zän Ojä maya'bu.

*Nu ra Cristo bi jaju dán yaqmanhohu dyu judíohe
ne'ahu*

¹¹ Ne nu ahu ngue hin gyu judío'ahu, o gadín 'yøxhu nangue rá mate Ojä, pe damim bømhbu ngue yatho gnán hyaju Ojä mam'bet'o. Ne nte má hmepya gmí Øthu tengu mí Øt'ähe ngue dá hec ma xifanihe dyu judíohe. Ne gue'a ná hut'a thohohe gyu 'yanthequihu. ¹² Ne nu'u yu pa u, hin te nin jahu ra Cristo, xín te nin jahu u yu judío. Ne hin gní pahmbu ran hogui ngue mi man Ojä da 'yøt'e. Pe gám 'bahmbu ua ja ra ximhäi ne nte gmí tømhbu 'be'a da 'yøt' Ojä, nguetho hin gní pahmbu Ojä. ¹³ Ne gmí 'yo man høthu nangue a

Ojä, pe nuya bá jän'nahü, ne sä guin 'yohü ra Cristo ngue bi du nanguejü. ¹⁴ Pe nu'a ra Cristo bi jajü dán yämanhohü, dyü judíohe ne ahü ngue hin gyü judíohü. Ne bi jajü ngue 'da'angu bü na nujü Ojä yü judío ne'ü hing yü judío. Nu'a ra Cristo bi hogahü 'be'a madín hyaje. ¹⁵ Nguetho bi du ra Cristo, ne gue'a í juu ü yän t'ëdi yü judío bi xi Ojä, ngue yän t'uti mi øt'ü. Ne bi japi ngue 'da'angu ga comhbü ra temazäi yü judío ne'ü hing yü judío, nangue ma'da'yo dí 'bühmbü ra Cristo ya, ne hinga 'dahma 'dan'yo bü dán nujü Ojä. Janangue'a hin dadín sühmbü ya. ¹⁶ Ne nu'bü mi du bü ja ra pont'i ra Cristo, bi japi da numanho Ojä ü hønt'a go to'o ma jä'i da 'yëc'yëi a, madague'a yü judío, uague hing yü judío. Ne him man sühmbü ü. ¹⁷ Nu'a ra Cristo bi zöcua ja ra häi ne bi xijü ran ho ma'da'yo, ngue'a dá eshü ran shü mi øthü a Ojä, guecähe dyü judíohe ngue mi hänthe rá 'yu Ojä, ne ahü ngue hing yü judío'ahü ngue gmin 'yomanhëtho nangue rá 'yu Ojä. ¹⁸ Ne gue'a ra Cristo bi zä dán yämanhohü Ojä rá Ta, nguetho n'dat'a rá Hogandähi bi 'dajü, madague'bü dyü judíohü o gue hin dyü judíohü. ¹⁹ Pe nuya hin gui 'bühmbü tengu 'bü gyü 'damhninihü ya, pe 'da'angugdahü ngue dyü 'yëc'yëihü. Nguetho nuya gätho gahü dyü menguhü bü bí 'bü Ojä, ne gätho gahü yü t'hüni gahü Ojä. ²⁰ Ne nujü dyü 'yëc'yëihü, tengu 'bü n'da ra ngu bi thøe nguephü dim 'bü Ojä. Ne bi dü'mi bi hyøh yü pøngahyä maya'bü, ne'ü yü 'bäihü ra Cristo nu'bü mi ma nangue ra Cristo. Ne bi dü'mi tengu 'bü i pa m'bä'mi yü guangujädo n'da ra ngu, ne guese a ra Jesucristo a ra do mahyonı bim pëpü. Ne guenjü tengu 'bü

dyh fø't'ehh baya. 21 Ne nu'a ra Cristo tengu 'bh ra cemento nín zøt'u yu do bh pa nthøts'e a ra ngu, ngue da gomanho, asta gue'bh go bi guadi xan ho, guepu ja rá ngu Ojä, tengu ndese Ojä. 22 Ne nangue dín 'yohh ra Cristo, neju tengu 'bh dyh dohh ngue dim pepu ja a rá ngu Ojä, guepu i 'bah rá Hogandähi.

3

Nu ra Pablo rá 'befi i xih ran ho ma'da'yo u hing yu judío

1 Janangue'a dí äpä rá ts'edi Ojä nangue ahh, drá Pablogä. Pe dí ofädigä nangue dí xi ahh ran ho ma'da'yo, gue ahh ngue hing yu judí'o'ahh. 2 Masque ya gá 'yøhmbu ngue Ojä bi 'dacä ra 'befi ngue dí xi ahh rám hma, nangue rá mate thoho. 3 Nugä ya dá ot'ahh ts'u 'be'a bi 'yurcäzehe Ojä, ngue njom mi pädi, ngue ne u hing yu judío da zin Ojä nangue ra Cristo. 4 Ne nu'bh gá nuhh ra söcuq, sä gui pähmbu a bi xicä Ojä ngue njom mi pädi nangue ra Cristo. 5 Ne xan ngu yu jeya bi thogui ngue him mi xi Ojä yu jä'i 'be'a mim bëni da 'yøt'e. Pe nuya bi 'uega ma mbüihe gueje ma 'bäigähe ra Cristo ne u yu pøngahyq, ne bi jaje rá Hogandähi ga pähmbu 'be'a him mam fädi, ngue i fäh ya. 6 Pe nuna him mam fädi, guehna ngue ran ho ma'da'yo sä gui pähmbu ya 'be'a i ja ua ya, ngue ne'u yu jä'i hing yu judío sä dim 'bahmbu Ojä tengutho yu judío. Ne n'dat'a gui comhbu yu judío ran hogui bi 'yøt' Ojä nangue ra Cristo Jesüs. Ne n'danjä'itho gui comhbu nangue rá jä'i ra Cristo, nguetho ya gá 'yç'yëihh rán ho ma'da'yo ra Cristo. 7 Pe nangue rá mate zehe

ne rá ts'edi Ojä sä gam mangä rán ho ma'da'yo ra Cristo, madague'a him man 'yenigä'be. ⁸ Nugä hin te ts' u dadí mu'be, ne him man 'yenil'be ngue ga xih yu ja'i ngue hing yu judío rán ho ma'da'yo ra Cristo. Pe guehma bi 'dacä Ojä ra mate ngue gam mangä a, ne ga xih yu ja'i njon da hyät'i da mbede hangu nan ngu yu ho in nde di 'daj u ra Cristo. ⁹ Ne bi 'dac rá 'befi ga japi gätho yu ja'i da bådi 'be'a him mam fädi, ngue 'be'a mím bëñ Ojä da 'yøt'e 'bu rá mbüdi thoho, ngue ne' u hing yu judío da zin Ojä 'bu da hyäñ rá mate ra Cristo. Ne gue'a mi sänni da 'yøt' Ojä, n'dat'a Ojä bi 'yøt'e 'be'a gätho ja ua ja ra ximhäi, ne pü mahëts'i. ¹⁰ Gue'a mím bëñ Ojä da 'yørpa yu 'yëc'yëi, guepu da fädi xuñ ho gätho rá hogan'yomfëni, da bå u i 'büpü mahëts'i ngue i ja yu ts'edi. ¹¹ Ne gue'a i øt' Ojä ya, tengu mim bëm 'bu ra mbüdi thoho da 'yøt'e, nangue ma Hmuh u ra Jesucristo, ne da 'yøt'e gätho yu pa mazai. ¹² Ne nangue dí ëc'yëih u ra Cristo, hin dí su ga sõmhbu bu nangue ma mbüih u ngue dan yähu Ojä. Ne dí pahmbu da 'yøde. ¹³ Janangue'a dí ä'ah u ra mate hin da du ni mbüih u 'bu dín nugä ran unbi, nangue'a dá xi ah u ran ho ma'da'yo. Xingui ts' u guim bëmhb u ngue'a dín nugä ran unbi, pe 'da dán johya thohoh u ngue bin 'dac ra ts'edi ga hät' yuñ unbi.

Rán huëcate ra Cristo

¹⁴ Nu'b u dím bëngä ngue ne ah u gyu menguh u bu bí 'bu Ojä, dín dänyahmu dí äp'ah u ra jamadi Ojä rá Ta ma Hmuh u ra Jesucristo. ¹⁵ Ne rá Ta u gätho yu 'yëc'yëi, ne' u bi zøm bu mahëts'i, ne' u 'bütua ja ra ximhäi. ¹⁶ Ne dí äp Ojä ma Tah u nuixte thoho di muui rá ts'edi, ngue dí zac ni mbüih u nangue

rá ts'edi rá Hogandähi Ojä. ¹⁷ Ne dí äp Ojä ngue din zäm bœ mbo ni mbœihœ a ra Cristo, nguetho guí 'yœc'yeihœ a. Ne dí äp Ojä ngue man'da din te nin huëcatehœ, ne nangue nin huëcatehœ dí zac ni mbœihœ. ¹⁸ Janangue'a ne ahœ ne gätho mi'da yœ 'yœc'yei da zä gui pahmbœ hangu nan uant'i, ne hangu na mba, ne hangu nan hœ, ne hangu nan hœts'i a rán huëcate ra Cristo. ¹⁹ Ne madague'bœ hingui sä gätho ga pahmbœ rán huëcate ra Cristo nguetho emme xœn ngu, pe dí äp Ojä ngue man'da man'da gui pahmbœ a, janangue'a da zä gätho da yuh ni mbœihœ a rá ts'edi zœhe Ojä. ²⁰ Pe xœn ho ga œspahœ Ojä gätho yœ pa mazai, nguetho i ja rá ts'edi da 'yœt'e xœn ngu man'da, xinda gue'a 'bœ'a dí ähmbœ o 'bœ'a dím bœmhœ. Ngue n'dat'a ra ts'edi dim pepe mbo ma mbœihœ. ²¹ Ne gätho gahœ dyœ 'yœc'yeihœ, xœn ho dan johyahœ ga œspahœ Ojä, nangue'a ra Cristo Jesús dí pahmbœ, hœn'bœ go njäm'bœ mazai. Ne hœnt'a gam bœmhœ a ya.

4

Nu rá Hogandähi Ojä di jajœ n'dat'a gam bœmhœ

¹ Nugä drä Pablogä dí ofädigä nangue dí øt'a rá 'bœfi ra Hmu. Ne dí ä'ahœ ra mate ngue gam 'bœmanhohœ tengu nin sähœ ngue ya bi zon'nahœ Ojä. ² Ne hin gan 'yœxhœ, pe gui 'yœthœ ngue hin'yœ ni ts'edi zœhehœ, ne hin gan xœmbœi n'da ngu n'da ahœ 'bœ'a i t'øt'ahœ, ne hin gan xuhnanyahœ n'da ngu n'da ahœ, pe gan huëjœ. ³ Ne emme gan jamansuhœ ngue hinga 'dahma 'dan'yo guim bœmhœ. Pe dami thoqui gui tenhdœ rá Hogandähi Ojä di ja ahœ n'dat'a guim bœmhœ. ⁴ Nguetho tengu 'bœ

gätho n'danjä'idähu bu na nuju Ojä dyu 'yęc'yεihu, ne n'dat'a rá Hogandähi Ojä dí comhbhu. Ne n'dat'a dí tømhbu 'be'a da 'yørcahu Ojä, ngue gätho bi zongahu. ⁵ Hønt'a n'da ma Hmuuhu i 'bui ngue di mandagahu. Ne n'dat'a ma t'ęc'yεihu nangue ma Ojähu i 'bui, ne n'dat'a man xixyahu dí øthu, ngue dí uhmbu yá mbetigahu Ojä. ⁶ Ne n'dat'a Ojä gue'a ma Tahu dí comhbhu, ngue gätho gahu, ne gätho di mandagahu, ne gätho di 'yonju, ne gätho gahu i 'bapu mbo ma mbuihu a. ⁷ Nu'a ra Cristo, nangue ra mate thoho, 'dahma'dan'yo yu ts'edi bi 'daju n'da ngu n'daju ngue sä ga øthu ra 'befi ngue ndeju ga øthu. ⁸ Ne gue'a mán t'o't'i bu ja rám hman Ojä maya'bhu: "Pe gue'a ra Cristo bi un yá ts'edi u yu ja'i 'bu mí mbeng bu mahęts'i, 'bu mi dąmbęni. Ne bi 'berba rá ts'edi gätho nan ngu ran ts'o mim bęnt'u yu ja'i." ⁹ Ne nu'bhu mi mbeng bu mahęts'i, mfądi ngue guepu bá nexpu, ne bi zøcua ja ra häi, ne bi mba nt'ägui. ¹⁰ Guet'a bá cai, ne guet'a bi ndex mahęts'i, ngue da yu'ts' rá ts'edi bu mahęts'i, ne hønbu go hapu, necua ja ra häi bi yu'ts' rá ts'edi. ¹¹ Ne 'dahma 'dan'yo yu ts'edi bin 'daju n'da ngu n'daju ngue dyu 'yęc'yεihu. Bin 'dac ma ts'edihe 'dagähe ngue ma 'bäigähe ra Cristo, ne 'da ahu di ja'ahu gam pøngahyahu, ne mi'da ahu di ja ahu gadí 'yomhbhu a ran ho ma'da'yo, ne 'da ahu di ja ahu gam mbädihu, ne mi'da ahu di ja ahu ngue gan xänbatehu nangue rám hman Ojä. ¹² Ngubu bi 'yøt'a ra Cristo, bi un yá ts'edi yu 'yęc'yεi, nguepu da zä da 'yøt'e xən ho ra 'befi bi zänbi n'da ngu n'da, nangue rá 'befi Ojä. Janangue'a da zä 'da dám fäxtahu. Ne gue'a dín te rá 'befi Ojä a, tengu 'bu bi zac rá ja'i ra

Cristo. ¹³ Nε da zəni ngue gätho 'dat'a gam bəmhba nangue ma t'ɛc'yəih, nε gätho n'dat'a ga pəhmba xən ho rá Ts'ənt'ə Ojə. Nε gue'a dín te xən ho ma mbəih, nε dam 'bəmanhohə tengu ra Cristo. ¹⁴ Nε nu'bə gue'a dí homhba, hin da thäjə tengu 'bə dyə t'əhnih, 'bə 'bo'o 'dahma 'dan'yo da xijə ngue da 'yəna da hyäjə. Nguetho nu'ə yə hyäte ɛna gue'bə ɛmme pədi, pε hənt'a in ndejə ga tənhdu yə fehni. ¹⁵⁻¹⁶ Pε ga pədi ga tənhdu a majuəni nangue ran huəcate. Nε gue'a nán te xən ho ma mbəih, nε di jajə tengu 'bə n'danjə'i tho ga cohmba. Tengu 'bə rá ja'igahə ra Cristo, nε nu'a ra Cristo, tengu 'bə rá ya a. Nε gue'a nín zət'ə yə 'yɛc'yəi. Nguetho di manda gahə nε di zərca ma mbəih, di jajə n'dat'a gam bəmhba, nε gätho ga comhma'ot'ehu xən ho ra 'bəfi bi 'dajə n'da ngu n'dajə, ngue 'da dám fäxtahə, nangue ran huəcate. Nε gue'a nán te xən ho rá 'bəfi Ojə, tengu 'bə bin te xən ho rá ja'i ra Cristo.

Dám 'bəhmbə ma'da'yo nangue ra Cristo

¹⁷ Nugä dra Pablogä dím pəngahyägä nangue ra Hmu 'bə dí xi ahə na jaua, ngue nu'ahə him mam 'bəhmbə ya tengu ə yə ja'i hinga na pə Ojə. Nε him mam 'bəhmbə tengu yə ja'i ngue di manda yə ts'on'yomfəni zəhe. ¹⁸ Nε nu'ə i 'yo tengu n'da ra xädä nangue yən 'yomfəni, nε hingui pədi 'bə'a nam bən'a i ət'e nguetho hingui 'yo bə ja rán nəqui Ojə. Nε hinguin nde da bə Ojə nguetho ɛmme xəm mə yə mbəi ə. ¹⁹ Nε hingui pε'ts' yə sə 'bə ət yə ts'oqui, nguetho ya xəm bent ran ts'o, nε ɛmme di ho da 'yət'e hənt'a go 'bə'a man ts'o, nguetho hin'yə mbo yə mbəi 'bə'a di zədi ngue da zəmmi. ²⁰ Pε nu'ehə hinga ngubə bi xən'nahə

bi xi'ah^u nangue ra Cristo. ²¹ Ya gá 'yøhmb^u nangue ra Cristo, ne nu'b^u majuani gá 'yøhmb^u 'be'a bi xi ah^u, guí pøhmb^u ya ngue gue'a majuani a. ²² Janangue'a dami hyehmb^u gätho 'be'a gnám 'b^uhmb^u, ngue ni nyon'yomf^uñis^u i hä ah^u, ngue 'be'a guí ndes^u gui 'yøth^u. ²³ Ne ma'da'yo ni mb^uih^u ne nin 'yomf^uñih^u, ngue gätho ma'da'yo guim b^umh^u ya. ²⁴ Ne dami hyeh^u ngue gätho ma'da'yo tengu bi zän'nah^u Oj^u nangue rá pähä zeh^u. Nuya dami 'yuhmb^u ram 'b^ui njuañtho gui 'yøth^u, ngue nte man ts'o gui 'yøth^u ya. ²⁵ Dami 'yesh^u a ra f^uehni ngue madín xihmb^u n'da ngu n'da ah^u, ne guim mamhb^u a majuani. Nguetho tengu 'b^u n'danj^u'itho dí comhb^u ra Cristo. ²⁶ Ne nu'b^u guín cuéh^u nangue ran ts'o i t'øt'e, pe damíim fähmb^u, mamán d^ua ah^u ran ts'o. Ne hinga n'dapa gan cuéh^u. ²⁷ Pe xingui ts'u ga c^uth^u ra zj^uthu b^u ja ma mb^uih^u. ²⁸ Nu'b^u guím p^ueh^u 'da ah^u, pe gui 'yesh^u a gnám p^ueh^u. Ne gam p^uehmb^u x^un ho, ne gue'a gdí t^umh^u a guí homhb^u, ne da zä gui fäx'^u mi'da ngue hin'y^u 'be'a da hyoni. ²⁹ Ne 'yo guím mamhb^u y^u ts'ore, pe guim mamhb^u ran ho dí z^ue' ne dí hyu y^u mb^uhi to'o gui xihmb^u. ³⁰ Ne 'yo gadí unhd^u ra dumb^uhi a rá Hogand^uhi Oj^u nangue n'da ra ts'oqui. Nguetho nu'a i 'b^uep^u mbo ma mb^uih^u, ne gue'a da 'yudi ngue y^u mb^uetigah^u Oj^u 'b^u rán zegui ra pa, tengu 'b^u jaj^u ra sello. ³¹ Dami 'yesh^u a gní b^ueman'uh^u, ne hin gan cuéh^u 'b^u ja 'be'a da si ah^u o ja 'be'a da t'øt'ah^u. Ne 'yo gadí c'qman'uh^u n'da ngu n'da ah^u, ne o guím b^umh^u ran ts'o nangue ni mij^u'ih^u. ³² Pe gan 'yørpah^u ran ho n'da ngu n'da ah^u, ne 'da xtán ja ni yemb^uih^u,

nε gam punbah₧ n'da ngu n'da ah₧, tengu tho í pun'nah₧ Oj₧ nangue ra Cristo.

5

Da 'yøt'e x₧n ho u y₧ t₧hni Oj₧

¹ Ga øth₧ 'bε'a øt'a Oj₧, nguetho y₧ t₧hni gah₧ a ngue di huεgah₧. ² Ngue ga ørpah₧ ran huεcate ma mij₧'ih₧, tengutho ra Cristo bi huεgah₧ 'b₧ míñ däse b₧ ja ra pont'i nanguej₧. Nε nu ra Cristo bi un rá te, n'da ran t'unni ngue bi numanho Oj₧. ³ Nε y₧ t₧hni gah₧ Oj₧, janangue'a xingui ts'₧ gam bεmhb₧ ran ts'o, hin ga øth₧ ran 'yomt'εni, xíng ran ts'iyate, nε xínga n'da ran ts'o ga øth₧. ⁴ Nε hin gam mamhb₧ ra ts'ore o gue ran 'yønt'₧, nε hin dan ya mangat'ih₧, nguetho hin rán theui rá 'yεc'yei Oj₧ u. Pe ga xihmb₧ Oj₧ jamadi nangue rán ho bi 'daj₧. ⁵ Pe dí pahmb₧ hingui sā n'da da yørp₧ di manda ra Cristo nε Oj₧, nu'b₧ i øthoho ran 'yomt'εni, o gue im bεn ra ts'on'yomfεni, o gue i øt' ran ts'iyate. Nguetho nu ra ziyate tengutho 'b₧ i thønde 'bε'a i ja. ⁶ Nε njon ga jaf₧ da hyäj₧ gue'b₧ 'bo'o da xij₧ ngue x₧n ho 'b₧ ga øth₧ ran ts'o. Nguetho to'o da 'yøt' ya y₧n ts'o, εmmε x₧n ngu da nu rá cuε Oj₧, nangue a him bi 'yørpa masu Oj₧. ⁷ Pe hin dan 'yoh₧ to'o i øt' ran ts'o, nguetho hin'y₧ 'bε'a man jah₧ u. ⁸ Pe nu'ah₧ mam'bεt'o gmí 'yoh₧ b₧ ja ra 'bεxui. Pe nangue guí 'b₧hmb₧ ra Cristo ya guí 'b₧hmb₧ b₧ ja rán nεqui a. Nuya dämam 'b₧hmb₧ tengu rán säui b₧ ja ran nεqui. ⁹ Nε nu'a rán nεqui Oj₧, gue'a dán jah₧ ra hogamb₧ a, nε gue'a dám mamhb₧ majuqñi a, nε gue'a dá øth₧ ran ho a. ¹⁰ Nε dami hyumbi gan xähmb₧ gui 'yøth₧ 'bε'a dí hyu rá

mbui Oja. ¹¹ Pe xíngui ts'ua ga øthu tengu øt'ua i 'yo bu ja ra 'bexui. Pe ga uhmbu ngue nte ní mbatho 'be'a øt'ua. ¹² Pe ga pe'ts' ma sähu hin gam mamhbua 'be'a øt'ua i øt' man t'aguitho ran ts'o. ¹³ Pe nu'a rán nequi Oja di yot'ua to'o i 'yo bu ja ra 'bexui, ndepe da badi ngue i ja yá ts'oqui. Ne hingui sä da 'yan mant'agui thoho n'da 'be'a øt'e, nguetho nu'a rán nequi Oja di yot'ua gätho ran ts'o. ¹⁴ Janangue'a nt'ot'i: "Daman nuhmbu ngue guí ahmbu, tengu 'bu gyá duhu, nguetho nu'a ra Cristo di 'da ahu ran nequi," bi 'yéna. ¹⁵ Janangue'a dami jamansu 'be'a guí øthu, ne hin gam 'bu hmbu tengu u yu ja'i ngue hingui padi 'be'a øt'e. ¹⁶ Pe madague'a xan hei yu pa i ja bu ya, dami hyumbi gam pehmbu xan ho. ¹⁷ 'Yo guí co'yambuihu, pe dami hyumbi gui hyoni guí pahmbu rá pähä ra Hmu. ¹⁸ Pe hin dán johyahu a ra sei, nguetho di ts'ongahu a. Pe man'da dán johyahu rá Hogandahi Oja. ¹⁹ Ne 'da dán johyabahu n'da ngu n'daju ngue dan xihmbu 'be'a i ørcahu ra Hmu, ngue dan tuhmbu yá thuhu Oja gätho ma mbuihu dá espahu Oja a. ²⁰ Ne thocua thoho ga xihmbu jamadi Oja ra Ta, nangue 'be'a gätho jaju, nangue rá thuhu ma Hmuuhu ra Jesucristo.

Dim 'bu manho yu 'yec'yei bu ja yun nguse

²¹ Ne hin dan junthu, pe 'da xtán 'yehu thohohu, nguetho gätho gahu din numansuhu ra Cristo. ²² Ne nu ahu gyá xisuhu, dami 'yothu 'be'a im man ni ndohu, tengutho bu gní 'yothu a im mam ma Hmuuhu mahets'i. ²³ Nguetho nu'ua yun 'yohu i 'bet'o bu ja rá ngu, tengu a ra Cristo i 'bet'o bu 'buh yu 'yec'yei, ngue tengu 'bu guese a rá ja'i a, ne rám pørpate gätho u. ²⁴ Nu'ua yu xisu da 'yot'e 'be'a gätho

im man yá ndø, tengu tho yá 'yεc'yεi da 'yøt'e 'bε'a gätho im man ra Cristo. ²⁵ Nε nu ah✉ ma min'yoħ✉ ah✉, dami huεc ni xisuh✉, tengu tho a ra Cristo bi huεc yá 'yεc'yεi, nε bi un rá te nanguej✉. ²⁶ Nε nu a ra Cristo ngub✉ bi 'yøt'e, nu'b✉ mi japi da bo xan ho gätho yá 'yεc'yεi nangue rám hman Oja. Nguetho ram hma tengu 'b✉ ra dehe i pe't'e gätho ran ts'o. Nε nu'a ran xixyá, n'da ra hmεpya ngue ra Cristo bi hogga ma mbuih✉. ²⁷ N'damhma da zin u yá 'yεc'yεi, ngue ya gätho mahoqui, nε nte man ts'o din 'yoħ✉. Nε hin'yá 'bε'a da thijnbi, pεgue gätho i jua a ran ho. ²⁸ Nε gätho yáñ 'yoħ✉, nde'b✉ di huεc yáñ xisu, tengu b✉ ní huεc rá ja'izεhε. Nguetho nu'ñ to'o di huεc rá xisu, din huεc zεhε a. ²⁹ Nε xinga n'da ra ja'i i san rá ja'izεhε, pε din jamansu, nε i 'ujni xan ho rá ja'i, tengutho i øt'a ra Cristo nangue yá 'yεc'yεi. ³⁰ Nguetho nuj✉ dy✉ 'yεc'yεih✉, tengu 'b✉ rá ngøc'yεi nε rá do'yo gah✉ a rá ja'i ra Cristo. ³¹ Tengu mán t'o't'i: "Nu'b✉ n'da ran 'yoħ✉ i sin rá xisu, i soh rá ta nε rá mbe, n'damhma da zä di manda rá xisu, tengu 'b✉ ε rá ja'izεhε," bi 'yεn'a ra t'ohni. ³² Nε xan hei da bødi 'bε'a nam bøn na, pε dí ɛngä drá Pablogä, ngue i ubi nangue ra Cristo nε nangue yá 'yεc'yεi. ³³ Pε nε im ma, gätho ah✉ ngue gyān 'yoħ✉, dami huεc ni xisuh✉ tengu b✉ gní huεc zεhεh✉. Nε nu'ah✉ gy✉ xisuh✉ damin numansu ni ndøh✉.

6

¹ Nu'ah✉ gy✉ t'uhnih✉ gy✉ 'yεc'yεih✉ dami 'yøth✉ 'bε'a man ni tah✉ ni mbeh✉, nguetho gue'a yán thεh✉ a ngue gui 'yøth✉. ² Dami numansu ni tah✉ nε ni mbeh✉. Nε gue'a rá mbødi a rán t'ɛdi Oja

ngue ní jąp Ojä n'da a, ngue bi ma maya'b✉. ³ Nε guehna ran jąpi bi ma da nu n'da 'b✉ da 'yöt'e, ngue din ja ran johya nε xən ngu y✉ pa dim 'b✉cua ja ra häi. ⁴ Nε nu ah✉ gy✉ tah✉, nu'b✉ guí səh ni t'uhnih✉, nde'b✉ hin gui jaf✉ din cuetho. Pe dami temanhoh✉ guep✉ dí 'yęc'yεi ra Hmu ✉. ⁵ Nε nu ah✉ gy✉ mbεfih✉ nε gy✉ 'yęhεh✉, dami 'yøth✉ xən ho 'bε'a im man ni hmuhih✉ ua ja ra häi, nε guin numansuh✉ ✉, nε gui suh✉. Nε mpähä thoho gui 'yøth✉ ni 'bεfih✉, tengutho b✉ gní 'yørpah✉ rá 'bεfi ni Hmuhih✉ ra Cristo. ⁶ Dami 'yøth✉ xən ho ni 'bεfih✉, hinga høn'b✉ in nu ah✉ ni hmuhih✉, pe dami 'yøth✉ tengutho b✉ gnín 'yęhεh✉ ra Cristo. Nε gätho ni mbεih✉, nε gue'a rá pähä Ojä a b✉ya. ⁷ Dami 'yöt' ni 'bεfih✉ nangue ran johya, tengu b✉ gní 'yøth✉ rá 'bεfi ni Hmuhih✉ mahęts'i, nε hinga hønt'a dín numanho ah✉ y✉ ją'i. ⁸ Nε damim bεmhb✉ ya, Ojä di cos'ah✉ ran ho nangue ran ho xcá 'yøth✉, madague'a gy✉ 'yęhεh✉ o gue gy✉ hmuhih✉. ⁹ Nε nu ah✉ gy✉ hmuhih✉, pe gui 'yørpah✉ a xən ho ✉ ni mbεfih✉, o gue ni 'yęhεh✉, tengu tho b✉ gní ndepe da 'yöt'ah✉ ran ho. Nε hin gui xihmb✉ yān unbi, nguetho guí pähmb✉ ngue n'dat'a ni Hmuhih✉ mahęts'i. Nε nu a ra Hmu mahęts'i hin di hyęsp✉ na nuju✉.

Di zerca ma mbεih✉ rá ts'edi Ojä tengu rá he ra dof✉i

¹⁰ Nε nuya ma z✉ cu ah✉, ga zacua ma mbεih✉ nangue rá ts'edi Ojä i jaju. ¹¹ Ngue tengu n'da ra dof✉i i he rá he ngue ra t'ęgui ní täcua yān sə q✉ yān səih✉. Nε nguetho rá ts'edi Ojä 'b✉ dí homhb✉ ngue hin da zä da hyäj✉ ra zj̄thu. ¹² Nguetho hinga

gue'ʉ yʉ ja'i man səihʉ, pε gue'ʉ yá hmu yʉ ts'oqui, ngue ra zj̥ihu rá hmu ra 'bexui i ja gätho ra ximhái. Nε ʉ gätho yám fäts'ihʉ ra zj̥ihu in 'youi ran dähi, nε gätho 'be'a má ts'edi bá nexpa 'bəh rá hmu ran ts'o, gätho man səihʉ ʉ. ¹³ Janangue'a tengu 'bʉ ga hehʉ yʉ t'egui ya, nangue gätho rá ts'edi Ojɑ, ngue ga häthʉ ga təfʉ yán sã ra zj̥ihu i säc ma mbəihʉ. Nε nu'bʉ dá təhmbʉ ran səi, ya dá juahmbʉ xən ho, nε dá nuhʉ xingui ts'ʉ dá 'bəhmbʉ. ¹⁴ Nε nu yʉ t'egui dí xi ahʉ, nε gue'ʉ nán sähʉ ʉ. Ngue nu'a ram hma dí tənhdʉ, ngue tengu 'bʉ ran gət'i ngue ra t'egui gam pāthʉ. Nε nu'a ná həmhbʉ ran hogui bi 'yørcahʉ ra Cristo, tengu 'bʉ ra coto ngue ra t'egui a, ngue hingui sã da dajʉ ra zj̥ihu. ¹⁵ Nε nu'a ná yəmanhohʉ Ojɑ nangue'a ran ho ma'da'yo dá həmhbʉ, nε gue'a ná huthʉ ran zambai tengu 'bʉ dí nət' ma zapatohʉ ngue yʉ t'egui, nε dan tihmbʉ ga səhmbʉ ra zj̥ihu. ¹⁶ Nε man'da, nu'a ná pəhmbʉ majuəni Ojɑ, ngue tengu 'bʉ n'da ra xit'egui ní däqui gätho yán sã ra zj̥ihu, tengu 'bʉ t'engbahʉ n'da ra sibi. ¹⁷ Nε nu'a ná pəhmbʉ majuəni dám pəhmbʉ, tengu 'bʉ dá pant' ma yəhʉ ra fəi ngue ra t'egui, ngue hin gam bəmhba in nde di bəngahʉ ra zj̥ihu. Nε nu'a rám hman Ojɑ, tengu 'bʉ ra espada di 'dajʉ rá Hogandähi Ojɑ, gue'a dám muthʉ ra zj̥ihu a. ¹⁸ Pε thocua thoho dan yəhʉ Ojɑ, ga äfʉ rá ts'edi, xíngui ts'ʉ ga eshʉ nan yəhʉ Ojɑ, tengu di bəngahʉ rá Hogandähi Ojɑ. Nε dan əhyahʉ hin dan xəmbəihʉ, ngue ga äfʉ Ojɑ da mbäx'ʉ gätho ma mi'yəc'yəihʉ. ¹⁹ Nε nugä drá Pablogä, dami 'yäfʉ Ojɑ nanguecä, n'damhma di 'dacä ran 'yomfəni nε ga hut'anzambai gam mamp'a rám hma, nε ga xi ʉ

hing yu judío 'be'a nde Ojä ngue da bah ya. ²⁰ Gue'a nán ofädigä a, ngue dí xicä yu ja'i 'be'a bi xicä Ojä. Dami 'yäfü rá ts'edi Ojä ngue hin ga su ga thoqui gam mangä rám hma.

Ran z^engua ran z^egui

²¹ Nuya dí p^enhdä bu na ma cuhu ra Tíquico, ngue ^ɛmme mahu^ɛqui. Ne nuna ^ɛmme øt'e xun ho rá 'befi Ojä. Nu'a da xi ahu 'be'a gätho dadí jagä, ne nangue gätho 'be'a dí øt'ä. ²² Nuna ra Tíquico da gax na ra s^øcuq dí øt'ä, ne da xi ahu nanguecähe, ne da hyut'a ni mbuihu. ²³ Pe Ojä ma Tahu ne ma Hmuhu ra Jesucristo da hyut'a ni mbuihu, ne di ja ahu gui hu^ɛ c ni mi'y^ɛc'y^ɛihiu, nguetho gá hyamhbu rán ho mbo ni mbuihu. ²⁴ Pe Ojä di 'da ahu rán j^äpi gätho ahu to'o gätho hin gui 'y^ɛ'ts'a gnín numanhohu a ma Hmuhu ra Jesucristo. Ne h^ønt'a dá xi ahu ya.

**Ra 'da'yohogui nangue ma Hmuh⁺ ra
Jesucristo
New Testament in Otomi, Eastern Highland
(MX:otm:Otomí, Eastern Highland)**

copyright © 1974 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Otomi, Eastern Highland

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Otomí, Sierra [otm], Mexico

Copyright Information

© 1974, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Otomi, Eastern Highland

© 1974, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022

eed5311a-6154-516f-aead-3829b2989366